

16. Князева Е., Курдюмов С. Законы эволюции и самоорганизации сложных систем. – М.: Наука, 1994. – 236 с.
17. Лосев А. Ф. Хаос // Мифологический словарь. – М.: Сов. энци., 1991. С. 583 – 584.
18. Малинецкий Г. Г., Потапов А. Б. Современные проблемы нелинейной динамики. – М.: Едиториал УРСС, 2002. – 360 с.
19. Мелков Ю. Человекомерность постнеклассической науки: монография / Ю. А. Мелков. - К: Издатель ПАРАПАН, 2014. – 254 с.
20. Нестерова М. А. Когнитивистика: истоки, вызовы, перспективы: монография / Марья Нестерова. – Сумы: Университетская книга, 2015. – 334 с.
21. Предборская И. М. Изменчивость, социум, человек: монография / И. М. Предборская – Сумы, Издательство «Слобожанщина» 1995. – 136 с.
22. Пригожин И. Р. От существующего к возникающему. Время и сложность в физических науках. – М.: Наука, 1985. – 327 с.
23. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса: Новый диалог человека с природой. М., 1986. – 430 с.
24. Пригожин И. Переоткрытие времени // Вопросы философии, 1989. № 8. – С.3 – 19.
25. Семенова А. В. Ценностное измерение опыта субъектов педагогического действия: монография / А. В. Семенова. – Одесса: Бондаренко М. О., 2016. – 436 с.
26. Степин В. С. Классика, неклассика, постнеклассика: критерии различения. – В кн.: Постнеклассика: философия, наука, культура. Коллективная монография. / Отв. Ред. Л. П. Киященко и В. С. Степин. Спб: – Издательский дом «Мирь», 2009. – С. 249 – 295
27. Ханжи В. Б. Парадигмы времени: от онтологического к антропологическому пониманию: монография. – Херсон: Издатель: Гринь Д. С., 2014. – 359 с.
28. Хакен Г. Принципы работы головного мозга М.: 2001
29. Черниговская Т. В. Чеширская улыбка кота Шредингера: язык и сознание / Санкт-Петербургский гос. ун-т, Фак. Свободных искусств и наук. – 2-е изд. – М.: Языки славянской культуры. 2013. – 447 с.

Семко Яна Сергіївна – аспірантка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

УДК 130.122 + 133.4 + 304.4

ОНТОЛОГІЯ ГЛАМУРУ В КОНТЕКСТІ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Проаналізовано спектр поліваріантних уточнень текстури гламуру, який можна включити в проблемне поле культурно-цивілізаційних змін. Це дозволить евристично осмислити весь комплекс змістовно-сміслових проявів гламуру в когнітивному процесі еволюційності історичної сутності гламуру та його онтологічних основ. В заданому методологічному ракурсі досліджувати гламур стає можливим на когнітивній стику історії його текстуальності та історії його сутності. Пошуки сутності гламуру – це виявлення співвідносності кореляційних зв'язків гламуру з усіма компонентами предметно-чуттєвого світу і сферами життєдіяльності людини. При цьому, текстуальний аналіз гламуру не

повинен перетворитися на нав'язливу мету дослідника. Процедура ж пошуку сутності гламуру формується тими константами, які фокусують ситуативно-історичне буття людини.

Ключові слова: гламур, онтологія, цивілізаційні зміни, постмодернізм, когнітивний метод.

ОНТОЛОГІЯ ГЛАМУРА В КОНТЕКСТЕ ЦИВІЛІЗАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

Проанализирован спектр поливариантных уточнений текстуры гламура, который можно включить в проблемное поле культурно-цивилизационных изменений. Это позволит эвристически осмыслить весь комплекс содержательно-смысловых проявлений гламура в когнитивном процессе эволюционной исторической сущности гламура и его онтологических оснований. В заданном методологическом ракурсе исследовать гламур становится возможным на когнитивном стыке истории его текстуальности и истории его сущности. Поиски сущности гламура – это выявление соотносительности корреляционных связей гламура со всеми компонентами предметно-чувственного мира и сферами жизнедеятельности человека. При этом, текстуальный анализ гламура не должен превратиться в навязчивую цель исследователя. Процедура же поиска сущности гламура формируется теми константами, которые фокусируют ситуативно-историческое бытие человека.

Ключевые слова: гламур, онтология, цивилизационные изменения, постмодернизм, когнитивный метод.

ONTOLOGY OF GLAMOR IN THE CONTEXT OF CIVILIZATIONAL DEVELOPMENT

There is analyzed the spectrum of multivariate refinements of glamor texture, which can be included in the problem field of cultural and civilizational changes. This will make it possible to heuristically comprehend the entire complex of meaningful and semantic manifestations of glamor in the cognitive process of the evolutionary historical essence of glamor and its ontological grounds. In a given methodological perspective glamor research is possible at the cognitive junction of the history of its textuality and the history of its essence. The search for the essence of glamor is the revealing of the correlation between the correlation links of glamor with all components of the subject-sense world and spheres of human activity. At the same time, the textual analysis of glamor should not turn into the obtrusive goal of the researcher. The procedure for finding the essence of glamor is formed by those constants that focus on the situational-historical being of man.

Key words: glamor, ontology, civilizational changes, postmodernism, cognitive method.

Постановка проблеми. Ретроспективний огляд літератури по гламуру показує, що практично будь-яке дослідження цього феномену починається з аналізу етимологічних варіацій терміна «гламур» і прояснення меж його застосування в гуманітарному знанні. Додамо до цього наявність об'ємного блоку лінгвістичних досліджень, де варіюється ця ж тематика. При цьому автори, що працюють в цьому «сюжеті дослідження», розкривали історичну панораму смислових значень гламуру, по-різному пояснюючи полісемантичну природу цього терміна. Спільними зусиллями був зроблений висновок: сучасний зміст терміну «гламур» сильно відрізняється від його початкового значення [2, с. 9].

Мета статті – проаналізувати онтологічні основи гламуру в контексті цивілізаційного розвитку.

Не повторюючи пройденого шляху, пов'язаного з нескінченним пошуком нових смислових лексем, конотацій та концептів гламуру, звернемо увагу на осмислення знаменитого «лінгвістичного повороту», вчиненого філософією ХХ століття [8, с. 13]. В рамках даного перевороту з'ясуємо наявність концептуальних можливостей розгортання етимологічних характеристик гламуру в нових мовних горизонтах. Відомо, що в результаті цього перевороту виникла перспектива дослідження мовних форм, не тільки в якості предмета, а й у зв'язку з самим існуванням людини. Мова стала розглядатися як існування, діяльність. А феномени мови вивчалися в їх конкретній тимчасовій представленості. Так, Мартін Хайдеггер говорить про мову як «будинок буття», Фердінанд де Соссюр закликає зайнятися словами в контексті соціальної інтерсуб'єктивності, в якій ці слова існують, знаходять та змінюють свої значення.

У позначеному дослідному полі функція мови стає варіативно-програмуючою, яка задає та організує базисні цінності культурного коду, програми спілкування і переживання світу. В цьому ракурсі мовної поліфункціональності внесемо ключові семантичні компоненти гламуру в сітку категорій філософії: процес – стан – властивості.

Процес: *grammatica* – навчання, вивчення, володіння алхімією, чаклунством, магією; *to cast a glamour over* – зачаровувати, *to glamour* – полонити, підкорювати; *glamorize* – вихвалити, рекламувати, прикрашати.

Стан: *grammar* – граматики; *a glamour* – магія, чаклунство; *glamour* – шарм, чарівність; *glimbr* – пишність.

Властивості: *glamour* – привабливий; шикарний, рожевий, яскравий, оманливий, ефектний.

Виявлена мережева співвіднесеність філософських категорій з семантичною термінологією гламуру показує, що зазначені філософські категорії відображають загальну схему членування світу на об'єкти, які відповідають змісту людської діяльності. А інформаційно-проявлені в філософських категоріях, ті чи інші семантичні варіанти гламуру, виявляють лише спосіб об'єктного членування світу, в рамках якого регулюються людські вчинки.

Тому мовні структури гламуру неоднозначні. З одного боку, вони вислизаючи невизначені, з рухомими межами оціночних конотацій (шик – відстій). З іншого боку, ці структури однозначно стереотипні, з чітко пред'явленими нормо-смисловими орієнтирами (краса – це страшна сила, добре жити не заборониш тощо). Мовна неоднозначність гламуру організовує суперечливу презентативність поведінкових практик гламуру, починаючи з невинних перфомансів та закінчуючи агресивними формами експансії.

В цілому ж, мовна форма гламуру сконструювала власне-специфічний соціо-код, в матрицях якого позначилися ті способи об'єктного членування світу, осмислення яких дозволяє сформувати концептуальний пласт онтологічних основ. Це в свою чергу дозволяє прояснити онтологічний потенціал гламуру, що позиціонується в численних практиках експансії.

Запропонований ракурс гламуру ще цікавий й тим, що за його розгортанням вгадується панорамний соціокультурний процес, аналіз якого дозволить відповісти на складні питання, відповіді на які поки існують лише у формі вербальних фіксацій. А саме на питання, що є стрижневою основою гламуру та якими факторами обумовлена його масштабна експансія.

Чому експансія гламуру знецінює ідею інформаційного суспільства? Чому в бутті гламуру присутня тільки молодість і відсутня смерть? Чому гламур настільки агресивний, нетерпимий і жорстокий? Ці питання можна продовжувати нескінченно.

Як відомо, будь-який запитування породжується якоюсь невідомістю, прихованої таємницею, виявлення якої формує будь-яку проблему. Для нас проблемою дослідження є

зміст і визначення меж можливостей існування гламуру в соціумі. Пошук буття, знаходження вічного, того, що завжди відсутнє, того, що нам бракує. А пошук буття – це пошук тих підстав життя, доторкнувшись до яких людина знаходить в собі сили для подолання ворожості світу і можливість відчути себе «світлом цього світу» [5, с. 82].

Різноманіття буття проявляється через суще, в рамках якого взаємодіють природне та культурне, тілесне та духовне, наукове та технічне, явне та приховане. Перераховане існує в аспекті його причетності до буття, тому аналіз гламуру, як суцього, можливий тільки в даному аспекті. Визначивши таким чином смислове поле гламуру, ми виконаємо два важливі епістемологічні завдання.

Суще розуміється як відображення світу чуттєво-матеріальних речей і відносин в онтичному аспекті. По-перше, включивши гламур в «ситуацію суцього» ми переведемо його аналіз на рівень філософської рефлексії. По-друге, зможемо виявити історичні витoki гламуру в єдності предметно-чуттєвої сторони буття, з усією «життєвої сферою» людської самосвідомості, акумулюючої всі сторони соціального буття, у всьому різноманітті ставлення людини до світу. Сущє існує не тільки в просторі, але й в часі. Тому гламур, в контексті суцього, має свою історію. Відомо, що відмінність онтичного і онтологічного вводить М. Хайдеггер в зв'язку з розрізненням суцього і буття. Онтичний аспект характеризує існування конкретно-суцього, а онтологічний план існування вказує на буття суцього, тобто на те, що дає можливість даному суцього бути таким, яке воно є [5, с. 83].

Зауважимо, що історична поява гламуру, початок його переможної ходи (поки лише в якості художнього стилю) дивним чином збіглося з тією соціокультурною ситуацією, коли розвиток європейської цивілізації починає набувати все більш техногенний характер. Як відомо, цивілізація як історична форма організації суспільного життя, проявляє себе в способах упорядкування речового середовища і в способах речового оформлення суспільних відносин людей.

І хоча цивілізація виявляє себе в характері і змісті будь-якої діяльності людини (наукової, художньої, виробничої, політичної, повсякденної тощо), але, тим не менше, для всіх феноменів цивілізації важливий їх прояв в матеріально-структурних особливостях речово-предметного середовища. Саме тому різні цивілізації відрізняються тим предметним середовищем, яке вони створюють і в якому протікає життя людини.

Порівняльний аналіз цивілізаційних відмінностей та трансформацій вимагає невеликого відступу, щоб уникнути закидів в ігноруванні існування відомої в західній філософії антиномії: «культура – цивілізація». Як вірно зауважує Гаяне Тавтізян дана антиномія – це «породження історичної стадії бурхливого розгортання буржуазних відносин і особливо капіталістичної індустріалізації з тими наслідками, які це останнє очевидним чином набуло для людини і доль культури» [9, с. 29-30]. В результаті існує протиріччя між світом цивілізації та світом культури закріпилося філософською традицією в якості оціночної дихотомії, в рамках якої, цивілізація трактується, як щось застигле в просторі, а культура є живою і творчо розвивається цілісністю.

Приклад включення оціночної дихотомії в дослідницький інструментарій аналізу культури цивілізації представляє філософський проект циклічного розвитку історії. У ньому, наприклад, О. Шпенглер характеризує цивілізацію як скам'янілу культуру, в якій гра форм, стиль, мода і взагалі будь-яка робота з матеріалом стають більш важливими, ніж прояв людської життєвості – творчість, різноманіття можливостей, рефлексія тощо. А оскільки робота з матеріалом організовує соціальний простір, то О. Шпенглер простір цивілізації оцінює як нижчу форму соціальності, на відміну від конструкту часу в культурі. Тому робиться висновок, що цивілізація є занепад, регрес культури, а не її розвиток. Схожу бінарність культура – цивілізації ми виявляємо в численних концепціях лінійно-стадіального розвитку (починаючи з класичної: дикість-варварство-цивілізація і закінчуючи теоріями модернізації

постіндустріального суспільства) [9, с. 97-99].

Незважаючи на відмінності онтологічних, гносеологічних і методологічних характеристик історичних типів раціонального знання, за допомогою яких досліджуються процеси соціального розвитку, в їх структурах виявляється якась, часто завуальована установка на дихотомію або бінарність. Зауважимо, що наявність даної установки «смутно присутні» в дискурсних конструктах постмодерністського буття. У цьому бутті бінарні опозиції «класичної метафізики» перевертаються таким чином, що периферійність і маргінальність стають новим центром. У новому центрі логоцентрична, лінійно-детерміністська вертикаль культури заміщається грою нюансів, уточнень, дрібних розбіжностей та змін. Відомо, що постмодерністський дискурс успішно експлікував метод деконструкції, за допомогою якого стало можливим розгорнути епістемологічну боротьбу з логоцентризмом і бінарністю на рівні теорії. У практичному плані, деконструкція редукувалася в структуру соціальних практик, змінюючи і трансформуючи як їх змістовність, так і окремі елементи.

Наочним прикладом подібних трансформацій можна вважати сучасний стан університетів, в яких, традиційно вибудована стратифікація статусів: професор – студент була піддана значній деконструкції. Сьогодні, в існуючій техногенній цивілізації, знання практично повністю перетворилося на інформацію, а інформація – на товар, який вже існує окремо від свого виробника. Виникла ситуація в якій знання відокремлюються від суб'єкта, при цьому всі носії інформації зрівнюються між собою.

Цю ситуацію фіксує Ж.-Ф. Ліотар в роботі «Стан постмодерну». Він пише: «... Старий принцип, за яким отримання знання невіддільне від формування розуму і навіть від самої особистості застаріває, і буде виходити з ужитку» [7, с. 18].

У своїй роботі Ж.-Ф. Ліотар визначає статус студента епохи постмодерну як одержувача переданого знання. Відзначимо, що перетворення знання на інформацію змінює і статус професора університету. Професор, який традиційно був центром освітнього процесу, стає навіть не першим серед рівних, а просто рівним носієм інформації, «він вже не компетентніше, ніж мереж запам'ятовуючих пристроїв в справі передачі встановленого знання або ніж міждисциплінарна група в справі розробки нових технічних прийомів» [7, с. 120]. Таким чином, в епоху постмодерну професор і студент стають рівноправними учасниками процесу обміну вже не знаннями, а інформацією. При цьому, головним мірилом інформації є її вартість, якості самої людини, що сприймає або передає інформацію, перестають бути значимими. У руслі сказаного завданням освіти є випуск кваліфікованого споживача, а споживач, як відомо, не є творчою вільною особистістю.

Узагальнюючи сказане, зазначимо, що в сучасному світі постмодерністський дискурс може виступати і виступає як певний набір правил конструювання думки та дії. При цьому використовуються такі патерни як: свобода, відмінність, випадковість, безсуб'єктивність, дискурс реалізує програму «розсіювання систем», спрямовану на деконструкцію метафізичних підстав просвітницьких ідеалів західної культури. Підкреслимо і позитивну роль деконструювання «минулого», яка полягає в анти-тоталітарній спрямованості, пов'язаній із звільненням від єдиного світоглядного панування вертикальної владної стратифікації бюрократичних структур. Однак, в розумових інструментаріях постмодерністської свідомості, за допомогою якого здійснюється критика світоглядних соціальних імплікацій «старого», закладений певний паралогізм. Як зауважує М. Шестакова «...постмодерністська філософія являє собою елітарне, естетизоване мислення. Постмодерніст – не просвітитель, який звертається до будь-якої розумної істоти, це естет, чії тексти зрозумілі далеко не кожному. Зовнішній заклик до зрівнювання всіх дискурсів тримається на внутрішньому відчутті аристократичної переваги над масою» [10, с. 79-80]. На цей паралогізм звертає увагу Ж. Дерріда, кажучи про те, що деструкція метафізики схоплюється в термінах самої

метафізики. Але ж відомо, що в розумових схемах класичної метафізики саме присутні принципи логоцентризму та бінарності.

Таким чином, філософський інструментарій постмодернізму «несвідомо» використовує розумові схеми метафізики, з їх установкою логоцентризму та бінарності. Чому ж сучасний філософський інструментарій, зокрема постмодерністський, незважаючи на проголошену боротьбу з логоцентризмом та бінарністю (а це дві сторони однієї медалі) включає цю установку, хоча відкрито не визнається в цьому? На наш погляд, присутність даної установки у всіх типах раціональності конституційована певним епістемологічним допущенням, наявність якого продиктована змістовною структурою раціональності (в тому числі і постмодерністської), яка, як відомо, визначається характером норм, ідей, способом філософсько-методологічної рефлексії, типом організації об'єктів і самоорганізуючих систем.

Суспільство, ще починаючи з часів античності і до наших днів, прагне вибудувати своє життя на розумних підставах, раціонально організовуючи при цьому процеси комунікації та соціальної практики. Біфуркація раціональності, як зазначає Л. Яковлева [11, с. 103-104] представлена двома типами ліній: теоретико-методологічною та дискурсивною.

Теоретико-методологічна лінія раціональності розрізняє два рівня пізнання (теоретичний та емпіричний), вибудовується за тими правилами, які сама ж собі наказує, щоб презентувати власні претензії на науковий статус. Дискурсивна лінія замінює логічні ланки несуперечності символами, образами міфу, різноманітними інтерпретаційні схемами, здійснюючи при цьому аналіз соціальних процесів, виходячи за межі науки. Перетинаються ці лінії в рамках розсудливості так званої «простої людини». Саме про неї, про розсудливість, міркує Рене Декарт в своїй знаменитій праці, яка в оригіналі звучить як «Discourse de la methode». При цьому структуру розсудливості Декарт обумовлює в якості ефективного інструментарію життєустрою суспільства, в якому, за певних умов, будуть відтворюватися стійкі, багато разів апробовані послідовності тих ходів, що виступають гарантом оптимізації соціальних практик.

До викладеного додамо, що в змістовній структурі здорового глузду «генетично» закріплені механізми культурної пам'яті, завдання яких – здійснювати взаємозв'язок минулого, сьогодення та майбутнього. За допомогою цього взаємозв'язку відтворюються ті метафізичні та ментальні проекти міфологем, образів, символів, сподівань та надій, які забезпечують міцність каркасу світовідчуття конкретної «простої» людини і вітальну непорушність життя цивілізованого співтовариства. Будь-яка можливість (латентна або реальна) руйнування звичної стійкості світу сприймається громадянами соціуму як загроза їх вітальності. І якщо в ситуації відносної цивілізаційної стабільності постмодерністський дискурс може дозволити витончені гри з плюралізмом, безсуб'єктивністю, випадковістю, свободою мультикультуралізму, то при наявності реальних загроз на допомогу призиваються вертикально-ієрархічні структури управління. В аспекті рефлексивної свідомості ці структури історично організовувалися програмами класичної метафізики, які містили раціональний сценарій бінарних опозицій: свобода-підпорядкування; колективність-індивідуальність; випадковість-необхідність; панування-підпорядкування тощо.

У руслі сказаного стає зрозумілим, чому благопристойні громадяни Великобританії в конкретній ситуації «ісламського тероризму» трепетно відмовились від багатьох свобод особистості заради збереження власного життя, дружно підтримавши уряд Тоні Блера, дії якого були спрямовані на суттєве обмеження прав і свобод громадян. Ось і виходить, що дискурс постмодерністського буття в своєму прояві завуальований межами здорового глузду, емпіричний досвід якого регулює градус добробуту суспільства. При цьому, ще раз підкреслимо, позитивний результат постмодерністських ігор в свободу і безсуб'єктивність, проявляється лише в умовах стабільної непорушності цивілізованих основ.

Але як тільки маятник непорушності, гойднувшись, порушує звичну рівновагу і, за

влучним спостереженням Л. Яковлевої коли «... збунтувалися арабські передмістя Парижа, французи покликали поліцейського-голліста. Найважливіше: він прийшов!» [11, с. 96]. І відновив порядок та централізованість владних структур. Можна погодитися з висновком: постмодернізм, як претензія на новий, універсальний проект західної культури «... помер 11 вересня 2001 року, залишивши цікаві спостереження, помітні поняття, нові теми, яскраві тексти» [11, с. 96]. Епістемологічні допущення, сформульовані мовою постмодерністської думки припускають спосіб конструювання критики основ класичної метафізики шляхом «схоплювання» термінами самої метафізики з властивими їй логоцентризмом і бінарністю.

Класична метафізика, в свою чергу, допускає установки, посилює та інтенції, що апелюють до логіки здорового глузду, рефлексивна легітимність якого забезпечується життєвою практикою простої людини. Завдяки цьому «допущенню в допущенні» філософський інструментарій постмодернізму так і не зміг остаточно звільнитися від «побічних ефектів», а в соціальному аспекті деконструювати розсудливість як вітальну скріплю збереження соціуму. Здоровий глузд, організовуючи різноманітність соціально-культурних практик в єдину лінію життя, виступив успішною історичною запорукою життєдіяльності людини. Будучи однією з форм раціональності, здоровий глузд ненав'язливо присутній у всіх значущих для суспільства видах діяльності: праві, економіці, політиці, охороні здоров'я, освіті, спілкуванні.

Будь-яка форма мислення, спрямована як на дослідження об'єкта, так і на повідомлення про його результати, прагне закріпити засади послідовності ходів (в рамках допущених фантазій інтерпретацій). Саме такий зміст мислення виявляє світу принципи відтворюваності, що забезпечує єдиний вектор культурних комунікацій в поведінкових практиках.

Узагальнюючи викладене вище можна стверджувати:

- епістемологічні допущення, виражені концептами «класичної метафізики» приховано присутні в розумових схемах постмодерністської філософії, завдяки статусу здорового глузду, який конститує межі розумного мислення і організовує адаптивність життєвих практик. Без цих допущень існувала реальна небезпека перетворення постмодернізму на філософський аутизм;
- наявність класичної метафізики в постмодерністському інструментарії дозволяє будь-якому досліднику «запустити» методологічну процедуру інтеграції історичних типів раціонального знання та з її допомогою позиціонувати доцільність гносеологічного рівності теорій і концепцій як форм організації знання;
- в конкретних філософських програмах пізнавальні можливості теорій та концепцій можуть виявлятися не тільки як евристичні відмінності, але і в аспекті взаємного доповнення та поєднуванні. Як «сітка категорій» описує загальні структури буття, так і система концептів інтуїтивно охоплює сенс буття. Так, за допомогою сітки категорій, можна визначити парадигмальні установки на пошук граничних основ буття, а система концептів здійснить аналіз «трансцендентального емпіризму», який корелює, вникає зсередини в світ інформаційної реальності, бажань, симулякрів, тілесності тощо;
- запропонований дослідний вектор націлює на інше осмислення евристичної ролі поняття цивілізація і культура. Їх звична хрестоматійна дихотомія легко переводиться в площину інваріантних зіткнень і взаємодій різних образів просторово-часового буття, акумульованих через проблематику життєвої структурності світу. В аспекті цієї проблематики, інваріантність цивілізації і культури буде базуватися на тотожності та відмінності онтологічного, історичного, аксіологічного;

Таким чином, інваріантність сюжетів на тему цивілізації і культури, з гносеологічним жонглюванням евристичного змісту категорій та концептів – суть сітка смислів і текстури, закріплених в тій чи іншій картині світу з усіма її компонентами. Історично ідею про те, що

сітка текстури виступає посередником людини і світу позначила філософська рефлексія Нового часу. І сьогодні контекстуальна опосередкованість, прояв людини в світі, постулюється лише співвідносно тексту – світу – людини. Або текст являє спосіб конструювання світу людиною, або ж текстура «творчо копіює», відображає наявні реалії світу.

Можна дійти **висновку**: спектр поліваріантних уточнень текстури гламуру з методологічної сміливістю можна включити в проблемне поле культурно-цивілізаційних змін. Це дозволить евристично витончено осмислити весь комплекс змістовно-сміслових проявів гламуру, в когнітивному процесі еволюційності історичної сутності гламуру та його онтологічних основ. Отже, в заданому методологічному ракурсі, досліджувати гламур стає можливим на когнітивній стику історії його текстуальності та історії його сутності. Пошуки сутності гламуру – це виявлення співвідносності кореляційних зв'язків гламуру з усіма компонентами предметно-чуттєвого світу і сферами життєдіяльності людини. При цьому, текстуальний аналіз гламуру не повинен перетворитися на нав'язливу мету дослідника. Процедура ж пошуку сутності гламуру формується тими константами, які фокусують ситуативно-історичне буття людини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Борисова Т. В. Цивилизационные основания гламура: опыт философской рефлексии / Т. В. Борисова // Вестник Самарского государственного университета. Гуманитарная серия. – 2012. – №5 (96). – С. 73–79.
2. Борисова Т. В. Инвариантная сюжетность гламура как эпистемологическая данность / Т. В. Борисова // XVIII Международная конференция посвященная проблемам общественных наук. – Ч. I. (29 марта 2014). – М.: Центр гуманитарных исследований «Социум», 2014. – С. 9–12.
3. Вебер М. Избранные произведения / Макс Вебер; [пер. с англ., вступ. ст. С. Г. Сорокиной; Общ. ред. В. В. Мотылева]. – М.: Прогресс, 1990. – 808 с.
4. Веблен Т. Теория праздного класса / Торстейн Веблен; [пер. с англ. С. Т. Сорокиной]. – М.: Прогресс, 1984 – 367 с.
5. Голенков С. И. Необходимость «Другого» / С. И. Голенков // Вестник Самарского государственного университета. Гуманитарная серия. – 2012. – №5(96). – С. 79–84.
6. Кармадонов О. А. Эффект отсутствия: культурно-цивилизационная специфика / О. А. Кармадонов // Вопросы философии. – 2008. – №2. – С. 29–41.
7. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Жан Франсуа Лиотар; [пер. с франц. Н. А. Шматко]. – М.: Алетейя, 1998. – 160 с.
8. Степин В. С. Научное познание и ценности техногенной цивилизации / В. С. Степин // Вопросы философии. – 1988. – №10. – С. 3–18.
9. Тавризян Г. М. Философы XX века о технике и «технической цивилизации» / Гаянэ Михайловна Тавризян. – М.: РОССПЭН, 2009. – 216 с.
10. Шестакова М. А. Демократический принцип равенства и постмодернистская критика метарассказа / М. А. Шестакова // Философия и социальная теория: Сборник научных трудов: Вып. 6. – М.: Полиграф-Информ, 2009. – С. 79–90.
11. Яковлева Л. И. Место и роль дискурса в метатеоретическом слое научного познания и социальных практиках / Л. И. Яковлева // Философия и социальная теория: Сборник научных трудов: Вып. 6. – М.: Полиграф-Информ, 2009. – С. 91–110.

Терзема Олександра Вікторівна – аспірантка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

УДК 1:316.776.3

ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСУ В КОМУНІКАТИВНО-ОРІЄНТОВАНОМУ НАПРЯМКУ

Статтю присвячено дослідженню дискурсу в комунікативно-орієнтованому напрямку; розглянуто концепцію дискурсу як основу людської комунікації, визначено головні особливості дискурсу, зазначено основні елементи дискурсу, класифіковано типи дискурсу за соціально-мотиваційним принципом.

Ключові слова: дискурс, комунікативний дискурс, соціальна комунікація, елементи дискурсу.

ИССЛЕДОВАНИЕ ДИСКУРСА В КОМУНІКАТИВНО-ОРИЕНТИРОВАННОМ НАПРАВЛЕНИИ

Статья посвящена исследованию дискурса в коммуникативно-ориентированном направлении; рассмотрена концепция дискурса как основа человеческой коммуникации, определены главные особенности дискурса, указаны основные элементы дискурса, классифицированы типы дискурса по социально-мотивационному принципу.

Ключевые слова: дискурс, коммуникативный дискурс, социальная коммуникация, элементы дискурса.

STUDY OF DISCOURSE IN THE COMMUNICATIVE- ORIENTED DIRECTION

The article is devoted to the study of discourse in the communicative-oriented direction; the concept of discourse is considered as a basis for human communication, the main features of discourse were determined, the main elements of discourse were pointed out, the types of discourse were classified according to the socially-motivational principle.

Key words: discourse, communicative discourse, social communication, elements of discourse.

Дискурс є об'єктом міждисциплінарного вивчення, сфера його вживання велика настільки, що можна говорити про прагматичність терміна.

У широкому значенні дискурс визначається як комунікативна дія, явище, яке являє собою мовлення, діалог, стиль, мову, що пройшли через призму соціокультурних факторів – знань про світ, життєвих цінностей, поглядів, установок, культурних традицій тощо.

Дискурс — це сукупність мовленнєво-мисленнєвих дій комунікантів, пов'язаних з пізнанням, осмисленням і репрезентацією світу мовцем і осмисленням мовної картини світу адресанта слухачем (адресатом). Роль дискурсу в організації засобів мовного коду є значною, тому його можна вважати одночасно живим процесом спілкування і найзагальнішою категорією міжособистісної взаємодії.

Дослідження специфіки дискурсу у гуманітарному знанні пов'язано із зацікавленістю до проблем комунікації в широкому сенсі.